

MENT DE LES LDERS



posar-me a seguir el consell del taver-
—Visiteu Sonilles. Us agrada molt!
tenim unes quantes coses que són un
ball molt fi. I, sobretot, no us oblidés-
pas de veure el monument.

Sonilles és un poblet excepcional. Mai
he pogut comprendre com cronistes
etesament intel·ligents que han fet
ans logis de la gràcia de Ferxent, ha-
n passat insensibles per davant del de-
iós Sonilles. Ara penso que potser és
gut a aquesta miopia intel·lectual que
nuncio, el fet que hagi pogut ésser jo,
ecisament, el divulgador de l'estàtua
bitada, després de cinc anys d'enorgu-
r els sonillers.

Si he constatat que persones pos-
res d'una cultura oficial, s'encanten
r exemple davant les obres d'un pintor
alendaris i es permeten el llibertinat-
d'ignorar la labor d'artistes de qualitat
ben dotats. Entre Ferxent i Sonilles ha
nover passat, forçosament, una cosa per
stil.

Es un poble d'aire intel·ligent, que no
na mostres d'haver tingut mai cap se-
or generós ni cap municipi urbanitza-
r. Els seus habitants són nets, però
na manera moderada, sense exagera-
ons que puguin degenerar en incomodi-
s per als turistes de temperament nor-
al com jo.

En aquella primera visita, cada nou
rrem guanyava una mica més el cor.
es o quatre vegades vaig aturar els
nsejants per preguntar quines coses



notables m'aconsellaven de veure, i inva-
riablement em responien: «El monument.
Aneu a la plaça del monument.»

Jo no sóc pas impermeable a la curio-
sitat, és clar. Vaig demanar a un xicot
que em seguia que m'acompanyés.

D'antuvi, he de confessar que va agra-
dar-me més la plaça que el monument.
Aquest era una mica desballestat i fo-
raster, sobreposat, diríem, a l'estil pecu-
liar de Sonilles. Es componia d'una me-
na de pedestal semblant al de l'ex-monu-
ment a Eusebi Güell, de Barcelona, però
considerablement més gran, damunt del
qual hi havia un cadiral de pedra, que
supertava l'estàtua pròpiament dita. Re-
presentava un ciutadà de mitja edat, amb
barba i bigoti, i una calvicie que vaig
qualificar immediatament de molt origi-
nal. A desgrat de tot, hauria judicat
que el monument no justificava l'entu-
siasme del poble de Sonilles, si no hagués
tingut la sort que el seu secret s'evidenciés
davant meu.

Vet aquí que mentre llegia la làpida de
marbre, col·locada en un dels costats del
pedestal (la que diu textualment: «Soni-
lles, agrada, al seu fill predilecte»), aques-
ta va obrir-se com una finestra, i ense-
nyà un personatge que va recolzar-se a
l'ampit de l'obertura que la làpida havia
deixat al descobert. Va mirar el cel, mig
cloent els ulls per protegir-se de l'en-
lluernament, i després es va estirar i va
badallar com si fos a casa seva. A mi, em
dirigi una breu mirada de murri, que
significava una mena de reconveió per
al meu astorament. Després, va buidar el
contingut de la seva pipa sobre la pane-
ra de flors que circumdava el monument
i, saludant cordialment una veïna que
passava per la plaça amb una gerra ple-
na de lleixiu, es retirà tot cloent nova-
ment la làpida.

Vaig quedar-me rígid d'estupor. És
clar que el simple fet que l'estàtua fos ha-
bitada, com la presència d'un gran corc
dins una poma monumental, tot i ésser
extraordinari no explica la meua perple-
xitat. Però és que l'individu que s'havia
ofert al meu esguard, era la imatge viva
del ciutadà representat a l'estàtua de pe-
dra. El mateix bigoti, la mateixa barba,
i idèntica dosi d'originalitat en la confi-
guració de la seva calvicie. Adhuc el gest
amb què saludà la veïna, coincidia amb
una actitud que l'escultor havia donat al
braç del personatge de pedra.

Mig d'esma, sense aconseguir lligar
caps, vaig donar la volta al monument.
En un dels costats hi descobria uns

graons, mig tapats per l'erba, que dona-
ven accés a una porta dissimulada amb
unes carteles monstruoses. Vaig pregun-
tar a un xicot si era que «allí dintre» hi
vivia realment algú, i em respongué amb
una gran flema rural:

—Ah, no ho sabeu? Ui, sí que en de-
veu ser, de nou, en aquest poble!

I sense capficar-s'hi més, va plantar-
me, tot taral·lejant una cançoneta sense
solta.

Amb seguretat, el breu diàleg sostingut
amb el xicot el devíem haver dut en to
alt, puix que del monument va esbatanar-
se un altre detall arquitectònic i aparegué
novament el personatge immortalitzat.
Aquesta vegada, la seva pipa funcionava
a gran pressió, i reeixia a mastegar-la
afectant un nerviosisme serè molt pecu-
liar. Després de mirar-me amb un aire
de mofa, em digné:

—Que no us fieu del que venen els vos-
tres ulls, mestre? Quan un hom veu «al-
guna cosa», si no ha begut i està despert,
és que «aquella cosa» existeix realment.
Això, naturalment, si és que els de la ca-
pital no us heu inventat alguna novetat
filosòfica que demostri el contrari.

La primera cosa que se'm va ocórrer
fou enviar el personatge al botavant. Però
considerant el to desbaratat dels seus ex-

tre estariem massa estrets. A més, hi
ha una mica d'humitat. Sortiré jo, i ani-
rem al cafè d'aquí davant a consolidar
la nostra coneixença.

Va sortir vestit amb un jaquè i un
plastró que eren del mateix model, exac-
tament, que els que duia el seu retrat de
pedra. Portava sota el braç un llibre vo-
luminós, que va mostrar-me de seguida,
aclarint-me amb un aire jovial:

—Es el mateix que porto en el monu-
ment. Va donar-me'l l'escultor i no l'a-
bandono mai. He provat una infinitat
de vegades de llegir-lo i no puc empas-
sar-me més enllà de les deu primeres pà-
gines.

Férem la nostra entrada al cafè aga-
fats de braçet, com els amics més amics
de la terra.

—Ens asseurem ací—va dir-me el meu
acompanyant mentre assenyalava una
taula propera a la finestra—. Es des d'on
m'agrada més contemplar la meua està-
tua.

Sense consultar la meua opinió, va en-
carregar dos granissats d'orxata, i pren-
gué d'antuvi la iniciativa de la conver-
sa:

—Veieu aquella clapa blanca que
«tinc» al nas? Es una reparació que va
fer-hi el municipi l'estiu passat, perquè



abruptes, que no denotaven de cap ma-
nera una mentalitat monumentable, la
meua curiositat va aguditzar-se encara
més.

—No voldria pas que us ofenguéssiu.
Feu-vos càrrec que he vingut de molt
lluny per veure la vostra estàtua, i que
a desgrat de les referències que en tenia,
m'ha causat una profunda sorpresa.

—Doncs, què us pensàveu? A ben se-
gur que no havíeu vist mai una filigrana
com aquesta.

A base d'administrar una adulació que
atacava diversos fronts, vaig reeixir a
inspirar confiança. Poc després, l'home
del monument em convidava a continuar
la conversa a l'interior del seu estatge.
Però immediatament, repensant-s'hi, em
digué:

—Millor dit, no. No entreu. Aquí din-

un minyó va escrotonar el monument
amb un cop de pedra. Precisament, el dia
del succés vaig contemplar l'agressió des
d'aquesta mateixa taula. No cal que us
diguí de quina manera vaig córrer a em-
païtar el vailet. Però va ésser més llest
que jo. Ens hem de desenganyar: l'edat
carrega les cames.

Descobria en aquell home un entusias-
me infantil, un veritable culte per la se-
va estàtua de pedra. M'adonava prou bé
que vivia en el monument i per al monu-
ment. Va explicar-me amb una gran pro-
lixitat de detalls la construcció d'aquest,
el temps i els materials emprats, el cost,
els noms de l'arquitecte i l'escultor que el
projectaren, etc. Però no va parlar-me
dels mèrits que havia contret per merèixer

(Acaba al peu de la pàgina següent)